

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 14 mei 2019 met nummer RvVb-A-1819-0976
in de zaak met rolnummer 1718-RvVb-0228-A

Verzoekende partij	de heer Guido SAMSON vertegenwoordigd door advocaten Laurent PROOT en Eva DE WITTE met woonplaatskeuze op het kantoor te 9000 Gent, Kasteellaan 141
Verwerende partij	de deputatie van de provincieraad van OOST-VLAANDEREN
Tussenkommende partij	de vzw REYMEERS vertegenwoordigd door advocaat Jan VANDE MOORTELE met woonplaatskeuze op het kantoor te 9000 Gent, Groot-Brittanniëlaan 12

I. BESTREDEN BESLISSING

De verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 4 december 2017 de vernietiging van de beslissing van de verwerende partij van 19 oktober 2017.

De verwerende partij heeft het administratief beroep van de verzoekende partij en mevrouw Agnes DE SMET tegen de beslissing van het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Lede van 13 januari 2015 niet ingewilligd.

De verwerende partij heeft aan de tussenkommende partij een stedenbouwkundige vergunning verleend onder voorwaarden voor het bouwen van tien doorgangflats op een perceel gelegen te 9340 Lede, Hellinckxwegel 13, met als kadastrale omschrijving afdeling 1, sectie E, nummer 0237S.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

1.

De tussenkommende partij verzoekt met een aangetekende brief van 14 februari 2018 om in de procedure tot vernietiging tussen te komen.

De voorzitter van de Raad verleent de tussenkommende partij met een beschikking van 10 juli 2018 toelating om in de debatten tussen te komen.

2.

De verwerende partij dient een antwoordnota en het administratief dossier in. De tussenkomen de partij dient een schriftelijke uiteenzetting in. De verzoekende partij dient een wederantwoordnota in.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 5 maart 2019.

De verzoekende, verwerende en tussenkomen de partij verschijnen schriftelijk.

3.

Het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (DBRC-decreet) en het besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges (Procedurebesluit) zijn toegepast.

III. FEITEN

1.

Op 16 november 1977 werd aan de familie LEUS door het college van burgemeester en schepenen een verkavelingsvergunning (met referentienummer 41.034-874V) geweigerd voor "het verkavelen van een grond gelegen te Lede, Reymeersstraat - G. Gezellestraat kadastraal bekend sectie E, nr. 237e 238p-z". Deze weigering steunt onder meer op volgende overwegingen:

" ...

Alhoewel de aanvraag (vervat in de woonzone) onvolledig is voor wat betreft het door Afdeling 3 van het K.B. dd. 6.2.71 (B.S. 13.2.71) vereist openbaar onderzoek (nieuwe weg en verbreding bestaande weg) gezien de voorgelegde elementen aanleiding geven tot een ongunstig advies gemotiveerd als volgt :

- 1. De bedienende weg is een privaat weg welke onvoldoende breed is en niet uitgerust (geen nutsvoorzieningen) is.*
- 2. Achteruitbouwstroken en afstanden tot de achterste perceelsgrenzen (tuinstrook) van slechts 3 m beantwoorden niet aan de doelstellingen ervan: minimum) zijn respectievelijk 5 en 6 m.*
- 3. De percelen 2 en 3 hebben in dit opzicht (2) onvoldoende diepte (14,50m). Slechts de diepte van de (l)oten 4-5 en 6 (27,28) is als minimum aanvaardbaar.*
- 4. Het hoeklot 1 heeft t.o.v. de Guido Gezellestraat een onvoldoende breedte (14.50m) om bestemd te worden voor een alleenstaande woning te meer dat de bestaande linksaanpalende zijbouw een afwerking onder vorm van kopgebouw vergt (best onder vorm van uitbreiding huis nr. 26).*
- 5. De plaats voorzien als openbare weg voor de ontsluiting van de achterliggende gronden (woonzone) blijkt op zicht van de gegevens in verband met een maximale (doch verantwoorde) grondbenutting niet oordeelkundig gekozen te zijn.*
- 6. De voorgaande punten alsook de aanleg en de uitrusting van de privaat weg waarop de eventueel later ontsloten gronden zouden aansluiten wijzen op de noodwendigheid van een voorafgaandelijke grondig ingestudeerd en oppunt gesteld B.P.A (begrensd door bestaande wegenis en met onteigenings- en herverkavelingsplan).*

..."

Het vermeld huis met nummer 26 betreft de actuele eigendom van de verzoekende partij (perceel 238H2).

2.

De tussenkomende partij dient op 22 augustus 2014 bij het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Lede een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning voor "het bouwen van tien doorgangflats" op een perceel gelegen te 9340 Lede, Hellinckxwegel 13.

Het perceel ligt volgens de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan 'Aalst-Ninove-Geraardsbergen-Zottegem', vastgesteld met koninklijk besluit van 30 mei 1978 in woongebied.

Naar aanleiding van het openbaar onderzoek, georganiseerd van 18 september 2014 tot en met 17 oktober 2014, dient de verzoekende partij een bezwaarschrift in en voegt hieraan op 27 november 2014 een addendum toe. Ze ontwikkelt in haar bezwaarschrift onder meer volgend bezwaar:

" ...

1° Mag dit perceel wel bebouwd worden ?

In 1985 was het huidige perceel 237s nog een deel van het grotere toenmalige 237c (zie hiervoor bijlage 1, opgemaakt door arch. Joz. Gravez).

*De toenmalige bouwbestemming was volgens de gemeentelijke stedenbouwkundige dienst op dat moment: twee half-open bebouwingen, of één vrijstaande bebouwing, **gelegen aan de G. Gezellestraat.***

In 1977 had de toenmalige eigenaar, Achilles Leus, een verkavelingsaanvraag voor dit perceel ingediend, die echter verworpen werd.

Dit in acht nemende, hebben wij dan ook geen bezwaar ingediend wanneer in april 2010 de werkzaamheden begonnen aan het hoekgebouw Hellinckxweg- G. Gezellestraat, op het huidige perceel 237r.

*Nu echter blijkt dat het vroegere 237c, samen met het Zuid-Oostelijk ervan gelegen 238p (een deel van de huidige parking) **herverkaveld** werden in twee nieuwe percelen 237r (bebouwd in 2010-2011) en 237s (nieuw bouwterrein + parking).*

Wanneer werd deze verkaveling aangevraagd en goedgekeurd ?

Waarom werden wij als aanpalende burens hiervan niet verwittigd ?

Waarom werd er geen openbaar onderzoek, met gele aanplakborden, gevoerd, zoals voor andere verkavelingen wel verplicht is ?

Op deze manier wordt één bouwplek (voor vrijstaande bebouwing) herverdeeld tot twee bouwplekken, en straks misschien drie wanneer ook de parking aan de beurt komt.

..."

Het college van burgemeester en schepenen verleent op 13 januari 2015 een stedenbouwkundige vergunning aan de tussenkomende partij.

3.

De verzoekende partij tekent tegen deze beslissing op 20 februari 2015 administratief beroep aan bij de verwerende partij.

De provinciale stedenbouwkundige ambtenaar adviseert in zijn verslag van 9 april 2015 om dit beroep niet in te willigen en een stedenbouwkundige vergunning te verlenen.

Na de hoorzitting van 21 april 2015 verklaart de verwerende partij op 30 april 2015 het beroep ongegrond en verleent de stedenbouwkundige vergunning onder voorwaarden *“volgens het ingediende plan”*.

4.

De verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 16 juni 2015 de schorsing van de tenuitvoerlegging en de vernietiging van de beslissing van de verwerende partij van 30 april 2015. Met een arrest van 29 september 2015 met nummer RvVb/1516/S/0040 verwerpt de Raad de vordering tot schorsing. Met een arrest van 20 juni 2017 met nummer RvVb/A/1617/0945 vernietigt de Raad de beslissing van 30 april 2015.

5.

Na dit vernietigingsarrest wordt de procedure hernomen.

De provinciale stedenbouwkundige ambtenaar adviseert in zijn verslag van 22 september 2017 om het beroep niet in te willigen en de stedenbouwkundige vergunning te verlenen overeenkomstig de plannen.

Na de hoorzitting van 3 oktober 2017 verklaart de verwerende partij het beroep op 19 oktober 2017 ongegrond en verleent de stedenbouwkundige vergunning. De verwerende partij beslist eensluidend aan het advies van de provinciale stedenbouwkundige ambtenaar:

“ ...

2.2 De MER-toets

Bij de aanvraag werd een project MER-screeningsnota gevoegd, waaruit blijkt dat het project geen aanzienlijke gevolgen heeft voor het milieu.

Het gaat hier om een project van 10 doorgangflats, hetgeen vormen zijn van beschut wonen.

De inwoners leven grotendeels zelfstandig, maar verschillen van ‘standaardbewoners’ in wooneenheden in een meergezinswoning.

De aanvrager verduidelijkt dat per acht bewoners één begeleider wordt voorzien en dat deze begeleiders niet steeds in de woning aanwezig zijn, meestal begeleidt deze al de bewoners die in de flats aanwezig zijn. Buiten de kantooruren, tijdens weekends en feestdagen is er in principe geen begeleiding voorzien stelt de aanvrager, voor noodsituaties is er wel een wachtdienst voorzien.

Bij een ‘gewoon’ appartementsblok zal er aldus, zoals de aanvrager terecht stelt, veel meer komend en gaand verkeer zijn. De mensen wonen er met koppels of met gezinnen samen, gaan werken, brengen hun kinderen naar school, doen boodschappen etc... De dynamiek die deze bewoners teweeg brengen zal veel beperkter zijn.

Appellant stelt terecht dat men dus niet zomaar kan stellen dat een blok van 10 doorgangflats voor beschut wonen, dezelfde impact op de omgeving zal hebben als een appartementsblok van hetzelfde volume.

De mogelijke milieugevolgen van het gevraagde zijn uiterst beperkt en zijn niet van die aard dat de opmaak van een MER zich opdringt.

2.3 De juridische aspecten

De aanvraag is principieel in overeenstemming met de voorschriften van het geldend gewestplan, zoals hoger omschreven.

De aanvraag dient niet geweigerd te worden op grond van artikels 4.3.1§1 (strijdig met voorschriften en goede ruimtelijke ordening), artikel 4.3.2 (RUP in procedure) en artikel 4.3.4 (externe adviezen) van de Vlaamse codex.

De aanvraag voldoet aan artikels 4.3.1§2.

Artikels 4.3.1§3 (sociaal objectief) en §4 (ontbossing) en 4.3.6 (bedrijfswoning) zijn niet van toepassing.

De aanvraag voldoet aan artikels 4.3.5 (uitgeruste wegenis) en 4.3.7 (toegankelijkheid).

Voor deze aanvraag is, zoals de aanvrager terecht aanhaalt, geen verkavelingsvergunning vereist, nu de splitsing reeds in 1995 plaatsvond en enkel heeft plaatsgevonden om een straatverbreding mogelijk te maken. Het perceel 237n was inderdaad reeds een bebouwbaar perceel voor de verdere opsplitsing. Samen met de aanvrager wordt vastgesteld dat pas 19 jaar na de splitsing plannen gemaakt werden voor woningbouw, zodat wat betreft de splitsing in 1995 bezwaarlijk kan gesteld worden dat deze gebeurde met het oog op woningbouw.

De Raad verwijst eveneens naar de VCRO en bevestigt in die zin voorgaand besluit:

"Met het interpretatieve artikel 20 van het decreet van 11 mei 2012 houdende wijziging van diverse bepalingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en wijziging van de regelgeving wat de opheffing van het agentschap Ruimtelijke Ordening betreft, heeft de decreetgever zich met terugwerkende kracht uitgesproken over de vergunningsplicht voor verkaveling. Deze bepaling legt de artikelen 4.1.1, 14° en 4.2.15, §1, eerste lid VCRO uit als volgt:

"...Een voorafgaande verkavelingsvergunning is vereist wanneer een stuk grond vrijwillig wordt verdeeld in twee of meer kavels om ten minste een van deze onbebouwde kavels te verkopen of te verhuren voor meer dan negen jaar, om er een recht van erfpacht of opstal op te vestigen, af om een van deze overdrachtsvormen aan te bieden, zelfs onder opschortende voorwaarde, met het oog op woningbouw of de oprichting van constructies die voor bewoning kunnen worden gebruikt. Een voorafgaande verkavelingsvergunning is niet vereist indien op de kavels één of meer woningen of constructies die voor bewoning kunnen worden gebruikt, worden opgericht, vooraleer de kavels door middel van een van de genoemde overdrachtsvormen worden aangeboden...."

2.4 De goede ruimtelijke ordening

Voorliggende aanvraag beoogt het nieuw oprichten van 10 doorgangflats in functie van het aanpalende psychiatrisch ziekenhuis. Het project wordt afgewerkt met een platte bedaking op kroonlijsthoogte 6.15m, gemeten vanaf het maaiveld tot de bovenste dakrand.

De omgeving van de bouwplaats wordt gekenmerkt door het psychiatrisch ziekenhuis, bestaande uit drie volwaardige bouwlagen onder een platte dakafwerking, gelegen aan de overzijde van de Hellinckxwegel, en een naastgelegen parking. Het rechter aanpalende perceel (parking) is onbebouwd. Het links aan de aanvraag aanpalende perceel werd

bebouwd met een meergezinswoning, bestaande uit studio's voor beschut wonen. Appellant is eigenaar van het perceel dat gelegen is achter het beoogde project.

Vooreerst dient gesteld te worden dat het bebouwingsbeeld van de aanpalende straten (Guido Gezellestraat) wordt gekenmerkt door een gesloten bebouwingstypologie, bestaande uit twee bouwlagen, afgewerkt met een hellend dak. Het psychiatrisch ziekenhuis gelegen aan de overzijde van de Hellinckxwegel, bestaat evenwel uit drie volwaardige bouwlagen onder een platte dakafwerking.

De beoogde bouwtypologie van voorliggend project wijkt hier, door toepassing van een bouwtypologie bestaande uit twee bouwlagen onder een plat dak, ruimtelijk niet van af, integendeel, de toepassing van het platte dak, overeenkomstig het tegenoverliggende ziekenhuis, zal de ruimtelijke impact op de omgeving en op de achterliggende woning van appellant, sterk verminderen, in vergelijking met het gebruik van een hellend dak.

Het aanwenden van een platte dakafwerking draagt er toe bij dat de volumewerking van het lange project veel minder dominant zal overkomen in het straatbeeld, daar waar het gabariet van woningen met een hellend dak de ruimtelijke impact aanzienlijk vergroot. De langere achtergevel wordt door dit platte dak ruimtelijk minder dominant voor de aanpalende eigendommen. Het beoogde project richt zich ruimtelijk en wat betreft volumewerking op het Esperanzo gebouw aan de overzijde van de weg, dat principieel beeldbepalend is voor deze omgeving. Een plat dak resulteert dus niet in een schaalbreuk met de omgeving. Tevens winnen platte daken aan belang in onze hedendaagse architectuur.

De achtergevel van het voorliggende project wordt ingeplant op 7m van de achterste perceelsgrens. Deze achterste perceelsgrens maakt de grens uit met de tuinzone van het eigendom van appellant, wonende langsheen de Guido Gezellestraat.

Rekening houdend met de verhouding kroonlijsthoogte/afstand tot de perceelsgrens, blijkt dat hier de 45° regel gerespecteerd wordt, wat ruimtelijk aanvaardbaar is. De achtergevel werd tevens door de aanvrager ruim gesloten voorzien en omvat op de verdieping slechts 6 kleine vensters van 0.60m bij 0.60m welke uitgeven op de badkamer (en bijgevolg geen uitzicht opleveren) en slechts zes ruimere vensteropeningen van 1.20m bij 1.20m, voorzien bij slaapkamers, wat op zich, gelet op de bestemming van de achterliggende ruimten, niet als uitkijk-vensters kunnen worden bestempeld.

De Gecoro bracht op 4 november 2014 over de aanvraag een voorwaardelijk gunstig advies uit, dat betrekking heeft op de impact van mogelijke uitkijk op het achterliggend perceel : (...) Dit advies wordt bijgetreden.

Het aanbrengen van een groenscherm langsheen de achterste perceelsgrens zal er expliciet toe bijdragen dat de inkijk op het achterliggende perceel nog meer beperkt wordt. Dit groenscherm dient minimaal 4,5m hoog te zijn.

De leefruimten, evenals de toegang tot de flats, worden voorzien langsheen de voorgevel en op de verdieping gerealiseerd via een buitentrap en een gaanderij die 1.10m uitsteekt ten opzichte van de voorgevel, welke zich situeert naar het openbaar domein toe, namelijk de Hellinckxwegel en het tegenover liggende psychiatrisch centrum.

Het ontwerp voldoet aan de gemeentelijke bouwverordening. Het gemeentelijk beleid inzake meergezinswoningen staat deze bestemming toe in de woonzone volgens het gewestplan voor zover de constructie qua volume en bouwstijl integreerbaar is in de omgeving.

De gevels worden opgetrokken in een bordeaux-roodkleurig gevelmetselwerk. Het buitenschrijnwerk wordt uitgevoerd in PVC, de dorpels in arduin of aluminium. Buitentrap en gaanderij bestaat uit een staalconstructie en prefab elementen in beton.

Het ontwerp kadert wat betreft zijn functie, vormgeving en materiaalgebruik in de bebouwde omgeving.

Met betrekking tot het mobiliteitsaspect stelt appellant, dat de Hellinckxwegel zeer smal is en dat hier verkeershinder zal ontstaan, doordat de weg niet voldoende is uitgerust om er bijkomende woonentiteiten te voorzien.

De Hellinckxwegel betreft echter een éénrichtingsstraat, wat sowieso al resulteert in minder verkeersimpact dan bij tweerichtingsverkeer. Tevens worden in voorliggende aanvraag bijkomende parkings voorzien.

Ook wat betreft bereikbaarheid van het project bestaat er geen probleem. Het valt bijgevolg niet in te zien, op welke wijze de 10 bijkomende flats voor appellant hinder zou kunnen meebrengen op het vlak van het mobiliteitsaspect.

Het perceel van de aanvraag helt af in de richting van het links aanpalende perceel. Het reliëf zal aangepast worden in functie van de vloerplas van het tegenoverliggende gebouw Esperanza. De maximale afhelling naar de perceelsgrens bedraagt overeenkomstig de aanvraag en de plannen 20cm. Teneinde elke problematiek van wateroverlast door ophoging, voor de aanpalenden uit te sluiten, dient achter de woning het terreinniveau van de aanpalenden over minimaal 2m vanaf de perceelsgrens gevolgd te worden.

Uit wat voorafgaat, kan gesteld worden, dat het derden-beroep niet vatbaar is voor inwilliging. Stedenbouwkundige vergunning kan aan de aanvrager worden verleend onder de voorwaarden, als hoger omschreven.

...

Dat is de bestreden beslissing.

IV. ONTVANKELIJKHEID VAN DE TUSSENKOMST

Uit het dossier blijkt dat het verzoek tot tussenkomst tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden geen excepties opgeworpen.

V. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT Vernietiging

Uit het dossier blijkt dat de vordering tijdig en regelmatig is ingesteld. Er worden geen excepties opgeworpen.

VI. ONDERZOEK VAN DE MIDDELEN

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij roept de schending in van artikel 4.2.15 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (hierna: VCRO) in samenlezing met artikel 4.1.1, 14° VCRO, van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen (hierna: Motiveringswet), en van een aantal algemene beginselen van behoorlijk bestuur, in het bijzonder het zorgvuldigheidsbeginsel en de motiveringsplicht.

De verzoekende partij stelt in essentie dat de stedenbouwkundige vergunning onwettig is omdat de noodzakelijke eraan voorafgaande verkavelingsvergunning ontbreekt. Ze meent dat de initiële opsplitsing van het terrein in 1995 onder de verkavelingsvergunningsplicht valt en dat de motivering in de bestreden beslissing hieromtrent foutief is.

Ze verwijst als volgt naar de historiek van het dossier: het perceel E237C werd in 1995 werd opgesplitst in twee loten, meer bepaald een klein onbebouwbaar deel aan de straatzijde (perceel 237P) en een groter bebouwbaar deel (perceel 237N) dat na verkoop aan de cvba PSYCHIATRISCH ZIEKENHUIS ZOETE NOOD GODS recent nogmaals werd opgesplitst in de percelen 237R en 237S.

Volgens de verzoekende partij werd met de verkoop in 1995 de oprichting voor woningbouw beoogd, waarvoor op grond van artikel 4.2.15 VCRO een verkavelingsvergunning was vereist. Ze is van oordeel dat voor de gevraagde doorgangflats, bij gebrek aan een verkavelingsvergunning voor de voormelde initiële opsplitsing, geen stedenbouwkundige vergunning kan worden verleend.

De verzoekende partij kan zich niet akkoord verklaren met de motivering in de bestreden beslissing waarbij overwogen wordt dat (1) de opsplitsing reeds jaren geleden gebeurde en er pas na 19 jaar plannen werden gemaakt om te bouwen en (2) de opsplitsing was bedoeld om een straatverbreding mogelijk te maken.

Zij voert hiertegen aan:

- dat het jarenlang niets ondernemen geen argument is om te ontsnappen aan de verkavelingsvergunningsplicht. Een dergelijke argumentering leidt er volgens haar toe dat men een perceel jarenlang kan laten braak liggen om zo te ontsnappen aan de verkavelingsplicht. Ze voelt zich gesteund door de vervalregeling voor verkavelingen die niet gekoppeld is aan de bebouwing van het lot (maar wel aan de vervreemding ervan).
- dat ook het argument dat de splitsing louter zou zijn ingegeven om een straatverbreding mogelijk te maken, niet kan overtuigen. De splitsing van een kavel houdt volgens de verzoekende partij niet in dat alle kavels bebouwbaar moeten zijn. Ze verwijst naar artikel 4.1.1, 14° VCRO en benadrukt dat slechts één van de kavels moet worden verkocht met het oog op woningbouw of de oprichting van constructies. Daarenboven betwist ze dat de straatverbreding ook werkelijk de beweegreden van de splitsing was, aangezien de straatverbreding op heden nog niet gerealiseerd is.

De verzoekende partij wijst daarbij op het 'opzet' van de initiële splitsing om het perceel niet langer te laten grenzen aan de Guido Gezellestraat (waardoor het moest afgestemd zijn op de bebouwing aan de Guido Gezellestraat), maar aan de Hellinckxwegel.

De verzoekende partij geeft verder ook aan dat haar middel is ingegeven vanuit de hypothese dat, indien de noodzakelijke verkavelingsvergunning was aangevraagd, ze niet alleen een duidelijk beeld had van de precieze (en volledige) ontwikkeling van het perceel, maar dan had ze hiertegen de nodige stappen kunnen ondernemen om hetzij de bebouwing van het perceel op zich in vraag te stellen of minstens in de stedenbouwkundige voorschriften voor het volledige perceel de nodige garanties te laten inschrijven.

Ten slotte wijst ze erop dat haar belang bij dit middel in de vorige procedure door de Raad werd aanvaard.

2.

De verwerende partij betwist het belang van de verzoekende partij bij dit middel. Ze verwijst naar het gewijzigd artikel 4.3.1, §1, eerste lid, c VCRO dat bepaalt dat verkavelingsvoorschriften die ouder zijn dan 15 jaar niet langer een weigeringsgrond vormen, en leidt daaruit af dat een vroegere verkaveling de verzoekende partij geen ‘duidelijk beeld’ of ‘garantie’ meer kan bieden.

Ondergeschikt voert de verwerende partij aan dat er nooit een verkavelingsvergunning vereist was en verwijst daarvoor naar de relevante motivering in de bestreden beslissing.

De verwerende partij stelt dat de gemaakte afsplitsing als een grenscorrectie moet aanzien worden, zonder dat er iets wezenlijks aan perceel 237C wijzigde. Er is volgens haar geen verkavelingsvergunning vereist wanneer een deel van een onbebouwd perceel, getroffen door een rooilijn, wordt afgesplitst aangezien het doel niet woningbouw, maar wel het inlijven van een perceelsdeel in openbaar domein is. Ze verwijst daarvoor naar een uittreksel uit het rooilijnplan.

3.

De tussenkomende partij wijst erop dat op twee momenten een verdeling van het terrein heeft plaatsgevonden (in 1995 en 2011) en dat op elk van deze momenten moet voldaan zijn aan de voorwaarden van artikel 4.2.15 VCRO om te spreken van een verkavelingsvergunningsplicht.

Wat betreft de situatie in 1995, licht de tussenkomende partij toe dat het perceel 237C werd onderverdeeld in twee percelen 237P en 237N, waarbij dit laatste perceel aan haar werd verkocht. Ze stelt dat er op dat ogenblik geen sprake was van een verkaveling met het oog op woningbouw, wat bewezen wordt door het feit dat ze pas 19 jaar later een stedenbouwkundige vergunning aanvraagt. De concrete bedoeling om te bouwen ontstond immers pas in 2011.

Ze vervolgt dat, in zoverre de verzoekende partij een exceptie van onwettigheid aanvoert, het middel niet ontvankelijk is omdat dit indruist tegen het rechtzekerheidsbeginsel en het beginsel van de eerbiediging van verworven rechten. Ze wijst erop dat een verkavelingsvergunning een louter individuele bestuurshandeling betreft zodat artikel 159 van de Grondwet niet kan worden ingeroepen om de wettigheid van de daaruit voortvloeiende vergunning te betwisten.

De tussenkomende partij stelt verder dat er destijds geen concrete plannen tot woningbouw waren, en verwijst naar artikel 4.6.4, §1 VCRO (vervalregeling), waardoor een verkavelingsaanvraag in 1995 “*volledig zinloos*” was.

Wat betreft de situatie in 2011, waarbij het perceel 237N verdeeld werd in de percelen 237R en 237S, stelt de tussenkomende partij dat niet is voldaan aan de voorwaarde van een verdeling “*met het oog op verkoop, verhuur, erfpacht of opstal*” omdat geen overdracht in de zin van artikel 4.1.1, 14° VCRO heeft plaatsgevonden. De (tweede) verdeling vond louter plaats met het oog op de scheiding tussen de bouwgrond en de parking.

De tussenkomende partij is van oordeel dat de verwerende partij voldaan heeft aan het vernietigingsmotief door de beroepsgrievan van de verzoekende partij op afdoende wijze te beantwoorden. Ze vat de relevante tekstfragmenten uit de bestreden beslissing omtrent de verkavelingsplicht samen en benadrukt dat de verwerende partij heeft bevestigd dat er in 1995 bij de eerste splitsing geen opzet voor woningbouw in hoofde van de verkavelaar aanwezig was. De tussenkomende partij stelt dat pas bij de verdeling van haar perceel in 2011 kwam vast te staan dat ze de bedoeling had te bouwen.

Om na te gaan of er aan de voorwaarde 'woningbouw' is voldaan geeft de intentie van de verkavelaar de doorslag volgens de tussenkomende partij. Uit de verdeling van het perceel in 2011 leidt de tussenkomende partij af dat de afsplitsing met de bedoeling tot bebouwing dan pas ontstond.

De tussenkomende partij besluit dat de verzoekende partij niet aantoont dat de drie voorwaarden tot verkavelingsplicht op enig ogenblik waren vervuld en dat ze enkel de situatie in 1995 in haar toelichting betreft zonder rekening te houden met de veranderende omstandigheden. Van zodra de verwerende partij vaststelt dat aan één van de drie voorwaarden niet is voldaan, is het nut om de overige twee voorwaarden te toetsen volgens de tussenkomende partij verdwenen.

4.

In haar wederantwoordnota benadrukt de verzoekende partij dat ze wel degelijk over het vereiste belang bij het middel beschikt. Ze verwijst hiervoor opnieuw naar het vernietigingsarrest van 20 juni 2017 waar de Raad, op exceptie van de tussenkomende partij, geoordeeld heeft dat ze over een evident belang beschikt omdat de verkavelingsplicht de openbare orde raakt. Ze benadrukt dat een verkavelingsvergunning geen louter individuele bestuurshandeling is zoals de tussenkomende partij voorhoudt, maar tegelijk ook een reglementaire akte waarvan de onregelmatigheid, bij wijze van exceptie ter discussie kan gesteld worden.

In antwoord op de door de verwerende partij opgeworpen exceptie dat oude verkavelingsvoorschriften niet langer een weigeringsmotief kunnen vormen, merkt de verzoekende partij op dat haar middel niet gericht is op een strijdigheid met enig voorschrift, maar wel op de totale afwezigheid van een verkavelingsvergunning. Ze haalt aan dat ze nooit de mogelijkheid gehad heeft om bij de eerste splitsing haar verweer te laten gelden.

Ten gronde voert de verzoekende partij aan dat de motivering dat de kadastrale afsplitsing is gebeurd wegens een straatverbreding (zogenaamde 'technische' afsplitsing) niet ter zake dienend is. Ze herhaalt dat het niet van belang is dat één van de kavels omwille van een beweerde straatverbreding werd afgesplitst indien blijkt dat de andere kavel verkocht werd met het oog op woningbouw of de oprichting van constructies. Het is volgens haar niet ongebruikelijk dat een verkavelingsvergunning wordt afgeleverd voor een perceel waarbij een onbebouwbaar deel afsplitst. De uiteenzetting door de verwerende partij over de realisatie van de rooilijn betreft volgens de verzoekende partij een *post factum* motivering waarmee geen rekening kan worden gehouden.

De verzoekende partij bekritiseert nog de motivering dat er in 1995 nog geen concrete plannen zouden bestaan hebben om te bouwen. Ze citeert hierbij uit een procedurestuk van de tussenkomende partij uit de vorige procedure bij de Raad en leidt hieruit af dat de tussenkomende partij zelf stelde uiteindelijk de bedoeling te hebben op dat perceel woningbouw te realiseren. Zij merkt verder op dat reeds in mei 2008 een stedenbouwkundig attest werd aangevraagd op basis waarvan in 2009 een stedenbouwkundige aanvraag werd ingediend.

De verzoekende partij is van mening dat de bestreden beslissing nog steeds een motiveringsgebrek vertoont, gelet op de verstrengde motiveringsplicht naar aanleiding van de ingediende beroepsgrievens.

De verzoekende partij stelt tot slot dat ze met haar betoog de verkavelingsvergunningsplicht van de *“initiële splitsing”* (van 1995) bedoelt en niet deze van de *“tweede opsplitsing”* (van 2011), waardoor het verweer van de tussenkomende partij over deze laatste niet relevant is.

Beoordeling door de Raad

1.

De verzoekende partij voert in essentie aan dat de verwerende partij in de thans bestreden herstelbeslissing nog steeds niet afdoende gemotiveerd heeft dat de afsplitsing in 1995 onderworpen was aan een verkavelingsvergunningsplicht.

2.

Zoals reeds vastgesteld in het vernietigingsarrest van 20 juni 2017 heeft de verzoekende partij, als aanpalende buur, een evident belang bij de door haar geformuleerde wettigheidskritiek over de verkavelingsvergunningsplicht.

Er zijn geen redenen om nu anders te oordelen.

De verwijzing door de verwerende partij naar de door het decreet van 8 december 2017 houdende wijziging van diverse bepalingen inzake ruimtelijke ordening, milieu en omgeving aangebrachte wijziging van 4.3.1, §1, eerste lid, c VCRO doet aan dit belang geen afbreuk. Zoals de verzoekende partij zelf benadrukt gaat het middel uit van het ontbreken van een verkavelingsvergunning, en niet over het al dan niet naleven van bepaalde voorschriften uit een verkavelingsvergunning. Dat voorschriften van oude verkavelingsvergunningen niet meer als weigeringsmotief kunnen aangewend worden, is in het kader van dit middel dan ook niet relevant. De exceptie die de tussenkomende partij hierover nog ontwikkelt op grond van artikel 159 van de Grondwet is dan ook niet dienstig, juist omdat het middel betrekking heeft op het ontbreken van een verkavelingsvergunning en niet op onregelmatigheden van voorschriften van een bestaande verkavelingsvergunning.

Het naleven van de verkavelingsvergunningsplicht raakt bovendien de openbare orde, waardoor het middel, ongeacht het belang van de verzoekende partij bij het aanvoeren ervan, ontvankelijk is.

3.

3.1

In het vernietigingsarrest van 20 juni 2017 gaf de Raad een overzicht van de volgende relevante feitelijke gegevens:

“..."

Uit de feitelijke gegevens van het dossier blijkt dat in 1995 door de familie Leus van het kadastraal perceel 237C een klein gedeelte aan de Guido Gezellelaan werd afgesplitst (perceel 237P) en het overig achterliggend gedeelte aan de Hellinckxwegel werd verkocht (perceel 237N). In 2011 werd het perceel 237N verder opgedeeld in de percelen 237R en 237S, beide in eigendom van de cvba Psychiatrisch Ziekenhuis Zoete Nood Gods. Op de door de verzoekende partij bijgebrachte patrimoniumdocumentatie van de FOD Financiën

wordt deze actuele terreinverdeling vermeldt als “bouwland” (237P), “building” (237R) en “parking” (237S).

*Op het kadastraal perceel 237R bevindt zich thans een meergezinswoning met “studio’s beschut wonen”(doorgangflats). De voorliggende stedenbouwkundige aanvraag beoogt de bouw van tien bijkomende doorgangflats ter hoogte van de Hellinckxwegel op het perceel 237S tussen de reeds bestaande doorgangflats en de parking.
...”*

De Raad oordeelde dat de verwerende partij niet op afdoende wijze aandacht had besteed aan de relevante beroepsgrief van de verzoekende partij inzake de (eventuele) noodzaak van een voorafgaandelijke verkavelingsvergunning.

3.2

De thans bestreden (herstel)beslissing motiveert als volgt de afwezigheid van een verkavelingsvergunningsplicht:

“ ...

Voor deze aanvraag is, zoals de aanvrager terecht aanhaalt, geen verkavelingsvergunning vereist, nu de splitsing reeds in 1995 plaatsvond en enkel heeft plaatsgevonden om een straatverbreding mogelijk te maken. Het perceel 237n was inderdaad reeds een bebouwbaar perceel voor de verdere opsplitsing. Samen met de aanvrager wordt vastgesteld dat pas 19 jaar na de splitsing plannen gemaakt werden voor woningbouw, zodat wat betreft de splitsing in 1995 bezwaarlijk kan gesteld worden dat deze gebeurde met het oog op woningbouw.

De Raad verwijst eveneens naar de VCRO en bevestigt in die zin voorgaand besluit: “Met het interpretatieve artikel 20 van het decreet van 11 mei 2012 houdende wijziging van diverse bepalingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en wijziging van de regelgeving wat de opheffing van het agentschap Ruimtelijke Ordening betreft, heeft de decreetgever zich met terugwerkende kracht uitgesproken over de vergunningsplicht voor verkaveling. Deze bepaling legt de artikelen 4.1.1, 14° en 4.2.15, §1, eerste lid VCRO uit als volgt:

“ ...

Een voorafgaande verkavelingsvergunning is vereist wanneer een stuk grond vrijwillig wordt verdeeld in twee of meer kavels om ten minste een van deze onbebouwde kavels te verkopen of te verhuren voor meer dan negen jaar, om er een recht van erfpacht of opstal op te vestigen, af om een van deze overdrachtvormen aan te bieden, zelfs onder opschortende voorwaarde, met het oog op woningbouw of de oprichting van constructies die voor bewoning kunnen worden gebruikt. Een voorafgaande verkavelingsvergunning is niet vereist indien op de kavels één of meer woningen of constructies die voor bewoning kunnen worden gebruikt, worden opgericht, vooraleer de kavels door middel van een van de genoemde overdrachtvormen worden aangeboden.

...”

4.

Artikel 4.2.15, §1, eerste lid VCRO bepaalt dat niemand zonder voorafgaande verkavelingsvergunning een stuk grond mag verkavelen voor woningbouw of voor het opstellen van vaste of verplaatsbare constructies die voor bewoning kunnen worden gebruikt. ‘Verkavelen’ wordt in artikel 4.1.1, 14° VCRO, zoals van toepassing, gedefinieerd als een grond vrijwillig

verdelen in twee of meer kavels om ten minste één van die kavels te verkopen of te verhuren voor meer dan negen jaar, om er een recht van erfpacht of opstal op te vestigen, of om één van die overdrachtvormen aan te bieden, zelfs onder opschortende voorwaarde, met het oog op woningbouw of de oprichting van constructies.

Uit de parlementaire voorbereidingen bij de term “verkavelen” blijkt onder meer dat “*Of het perceel een kadastraal nummer of meerdere kadastrale nummers heeft, heeft geen belang, ook niet wanneer het afgesplitste gedeelte samenvalt met een kadastraal perceel. Wat telt is dat een aaneensluitend onroerend goed, ongeacht het aantal kadastrale nummers, aan een eigenaar (of meerdere eigenaars in onverdeeldheid) toebehoort, en dat daarvan een deel wordt afgesplitst.*” (Parl.St. VI.Parl. 2009-2010, nr. 2011/1, 91, nr. 288).

Met artikel 20 van het decreet van 11 mei 2012 houdende wijziging van diverse bepalingen van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en wijziging van de regelgeving wat de opheffing van het agentschap Ruimtelijke Ordening betreft (vervolgens: decreet van 11 mei 2012) heeft de decreetgever zich met terugwerkende kracht over de te geven interpretatie aan de vergunningsplicht voor verkavelingen uitgesproken. Die bepaling legt artikel 4.1.1, 14° en artikel 4.2.15, §1, eerste lid VCRO uit als volgt:

“ ...

Een voorafgaande verkavelingsvergunning is vereist wanneer een stuk grond vrijwillig wordt verdeeld in twee of meer kavels om ten minste een van deze onbebouwde kavels te verkopen of te verhuren voor meer dan negen jaar, om er een recht van erfpacht of opstal op te vestigen, of om een van deze overdrachtvormen aan te bieden, zelfs onder opschortende voorwaarde, met het oog op woningbouw of de oprichting van constructies die voor bewoning kunnen worden gebruikt. Een voorafgaande verkavelingsvergunning is niet vereist indien op de kavels één of meer woningen of constructies die voor bewoning kunnen worden gebruikt, worden opgericht, vooraleer de kavels door middel van een van de genoemde overdrachtvormen worden aangeboden.

...”

Artikel 20 van het decreet van 11 mei 2012 is een interpretatieve bepaling die met terugwerkende kracht de betekenis decreteert die de verkavelingsvergunningsplicht wordt geacht altijd te hebben gehad. Het verduidelijkt dat het om onbebouwde kavels moet gaan en dat een verkavelingsvergunning niet nodig is als er op de kavels eerst woningen worden opgericht alvorens die kavels door middel van een van de opgesomde overdrachtvormen worden aangeboden.

Uit de parlementaire voorbereiding blijkt ook dat het de bedoeling was de verkavelingsvergunningsplicht uit te leggen in overeenstemming met wat de oorspronkelijke bedoeling was van de wetgever. De voorlopers van de verkavelingsvergunningsplicht is terug te vinden in artikel 54 van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, en in artikel 56 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw.

5.

De Raad stelt vast dat de verzoekende partij enkel de afwezigheid van een verkavelingsvergunning bekritiseert ten tijde van de eerste afsplitsing in 1995.

Het is in het licht van deze kritiek en in het licht van het vernietigingsmotief zoals verwoord in het vernietigingsarrest van 20 juni 2017 dat de nu voorliggende motivering in de bestreden beslissing moet beoordeeld worden.

De verwerende partij is van oordeel dat de splitsing in 1995 niet onderworpen was aan een verkavelingsvergunningsplicht om volgende redenen:

- 1) De splitsing in 1995 vond enkel plaats om een straatverbreding mogelijk te maken
- 2) Het afgesplitste perceel 237n was een bebouwbaar perceel vóór de verdere opsplitsing
- 3) Pas 19 jaar na de splitsing werden plannen gemaakt voor woningbouw zodat in 1995 bezwaarlijk kan gesteld worden dat de splitsing gebeurde met het oog op woningbouw.

5.1

De overweging van de verwerende partij waar ze stelt dat de splitsing in 1995 louter gebeurde om een straatverbreding mogelijk te maken, en hierdoor aldus een niet bebouwbaar lot werd gecreëerd (237P), is onvoldoende en zelfs irrelevant om te bepalen of de splitsing in 1995 verkavelingsvergunningsplichtig is of niet. Karakteristiek voor een verkaveling is dat minstens één lot door verkoop of een andere overdrachtsvorm bestemd wordt voor bebouwing.

Een verkavelingsvergunning heeft immers een tweeslachtig karakter. Ten aanzien van de begunstigde (verkavelaar) is een verkavelingsvergunning te beschouwen als een individuele akte die hem toelaat zijn terrein te verdelen en aan een koper de zekerheid te geven dat de kavel voor bebouwing in aanmerking komt en met dat doel kan verkocht worden. Ten aanzien van derden is de verkavelingsvergunning een reglementaire akte die door inrichtings- en bebouwingsvoorschriften de goede plaatselijke ordening vastlegt en waarborgt (GwH 10 november 2003, nr. 147/2003). In die laatste zin moet de verkavelingsvergunning beschouwd worden als een instrument van goede ruimtelijke ordening zodat niet uit te sluiten valt dat er redenen van goede ruimtelijke ordening bestaan die ertoe nopen dat niet iedere kavel uit de verkaveling bestemd moet zijn voor woningbouw. Uit de definitie van artikel 4.1.1, 14° VCRO blijkt immers dat het voldoende is dat slechts één kavel verkocht of overgedragen moet worden met het oog op woningbouw of de oprichting van constructies.

In die zin is het feit dat een kleiner deel niet bestemd wordt tot woningbouw maar voorbehouden wordt voor een eventuele straatverbreding niet dienend om de verkavelingsplicht af te wijzen.

5.2

De redenering dat het aldus afgesplitste perceel 237N reeds voor de splitsing een bebouwbaar perceel was, draagt ook niets bij tot de vraag naar de verkavelingsvergunningsplicht. Het loutere feit dat een terrein bebouwbaar is omdat het gelegen is in woongebied zegt immers niets over de vraag of er al dan niet een verkavelingsvergunning moet verleend worden wanneer een deel ervan afgesplitst wordt om verkocht te worden. Uit de gegevens van het administratief dossier en meer bepaald de bijgebrachte patrimoniumdocumentatie van de FOD Financiën blijkt dat het grootste deel van het oorspronkelijk perceel 237C in 1995 verkocht werd aan het psychiatrisch ziekenhuis en het kadastraal nummer 237N toebedeeld kreeg waarop nu reeds doorgangflats staan.

De eerste twee overwegingen van de verwerende partij dragen dus niets bij tot de vraag naar de verkavelingsvergunningsplicht: het staat vast dat er een verdeling plaatsvond en dat een perceel werd verkocht (materiële bestanddelen). De verwerende partij ontkent evenwel, hierin ondersteund door de tussenkommende partij het oogmerk van woningbouw ten tijde van de verdeling.

5.3

Met deze laatste overweging sturen de verwerende en de tussenkomende partij blijkbaar aan op het gegeven dat in 1995 eigenlijk een loutere verdeling plaatsvond, met eigendomsoverdracht maar zonder oogmerk om te bouwen.

Het loutere feit dat de tussenkomende partij, of beter gezegd het psychiatrisch ziekenhuis die het perceel 237N kocht, 19 jaar gewacht heeft om te bouwen (de documenten van FOD Financiën spreken over 2011 als jaar waarin de eerste doorgangflats werden afgewerkt) kan op zich niet aangegrepen worden om de afwezigheid van een oogmerk van woningbouw af te leiden. Artikel 56, §1 Stedenbouwwet spreekt immers over de verkoop van een kavel “bestemd voor woningbouw”, terwijl ook het thans geldende artikel 4.1.1, 14° VCRO het oogmerk van woningbouw centraal stelt. De bedoeling van een verkavelingsvergunning, thans maar ook vroeger, was immers, onder meer, aan een perceel het karakter van bouwgrond te geven (Cass. 7 april 1995, *Pas.* 1995, I, 393). Doorslaggevend in de vraag of er een verkavelingsvergunningplicht is, is dan ook niet de vraag of de koper (hier het psychiatrisch ziekenhuis) de bedoeling had om al dan niet snel te bouwen. Doorslaggevend voor het oogmerk tot woningbouw is daarentegen de intentie van de verkavelaar, zijnde de verkoper van het perceel. De verwerende partij heeft de intentie van de oorspronkelijke verkoper niet onderzocht.

Waar de tussenkomende partij als tegenargument verwijst naar de vervalregeling inzake verkavelingen zoals bepaald in artikel 4.6.4, §1 VCRO, moet vastgesteld worden dat dit artikel verwijst naar het verval wanneer binnen vijf jaar na de afgifte van de verkavelingsvergunning niet is overgegaan tot registratie van de verkoop van minstens één derde van de kavels en uiterlijk binnen de tien jaar niet tot registratie van de verkoop van minstens twee derde van de kavels. De verwijzing naar dit artikel is niet dienend aangezien er nooit discussie is geweest over het feit dat het afgesplitste lot 237N op een nuttig tijdstip werd verkocht aan het psychiatrisch ziekenhuis.

5.4

Uit het voorgaande volgt dat de verwerende partij niet op afdoende wijze motiveert dat er geen verkavelingsvergunningsplicht in 1995 bestond. Bij gebrek aan mededeling van de notariële aankoopakte, waarin overeenkomst artikel 56, §2 Stedenbouwwet de nodige inlichtingen moeten worden opgenomen, kan de Raad de intentie van de oorspronkelijke verkavelaar/verkoper niet onderzoeken. Een en ander had nochtans duidelijk gemaakt of het ter zake ging om een gewone verdeling met verkoop dan wel een verdeling met verkoop met het oogmerk op woningbouw.

6.

De verwerende partij kan niet gevolgd worden wanneer ze in haar antwoordnota aangeeft dat er in 1995 niets wezenlijks wijzigde aan het oorspronkelijk perceel 237C, tenzij de afsplitsing van een klein deel aan de straatzijde als grenscorrectie voor deze straat. De verwerende partij verliest hierbij uit het oog dat het resterend deel van het terrein door de eigenaar werd verkocht aan het psychiatrisch ziekenhuis en dat de intentie van de verkoper op dat ogenblik doorslaggevend is om na te gaan of het gaat om een eenvoudige verdeling dan wel een verdeling onderworpen aan de verkavelingsvergunningsplicht.

7.

De vraag naar de noodzaak van een voorafgaande verkavelingsvergunning om uit te maken of de voorliggende stedenbouwkundige vergunning een wettige rechtsgrond heeft, is niet afdoende beantwoord door de verwerende partij.

Het middel is gegrond.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partij roept in dit middel de schending in van de artikelen 4.7.14, 1° en 4.7.15 VCRO, van de artikelen 4.3.2, §2bis en 4.3.3, §2 van het decreet van 5 april 1995 houdende de algemene bepalingen inzake milieubeleid (hierna: DABM), van het artikel 16, 17°, c van het besluit van de Vlaamse regering van 28 mei 2004 betreffende de dossiersamenstelling van de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning (hierna: Besluit Dossiersamenstelling), van de artikelen 2 en 3 van de Motiveringswet, van het zorgvuldigheidsbeginsel en de motiveringsplicht als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

De verzoekende partij stelt in essentie dat het aanvraagdossier onvolledig is omdat de m.e.r.-screeningsnota die bij de aanvraag werd gevoegd gebrekkig en onvolledig is. De verzoekende partij verwijst naar het vernietigingsarrest van 20 juni 2017 waarbij de Raad de gebrekkigheid van de project-m.e.r.-screeningsnota aan de kaak stelde. Ze is van oordeel dat de bijkomende motieven die de verwerende partij in de bestreden beslissing toevoegt de regels van het openbaar onderzoek schenden omdat deze argumentatie niet in de screeningsnota werden gevoegd.

De verzoekende partij geeft aan dat het voorliggende project een stadsontwikkelingsproject is, wat door de Raad in het arrest van 20 juni 2017 werd bevestigd. Uit deze vaststelling volgt volgens haar dat (1) de tussenkomende partij een screeningsnota moet toevoegen bij haar aanvraag, en (2) dat de vergunningverlenende overheid moet nagaan of deze screeningsnota inhoudelijk voldoende is.

Gesteund door het vernietigingsarrest van 20 juni 2017 meent de verzoekende partij dat de screeningsnota vraag 2 ten onrechte open laat terwijl op de overige punten louter 'nee' werd aangekruist wat voor de relatie met andere projecten foutief is.

De verzoekende partij stelt vast dat de verwerende partij de voorliggende screeningsnota als ontvankelijk en volledig beschouwt, wat ingaat tegen het vernietigingsarrest en waardoor de beslissing met een motiveringsgebrek behept is. De verzoekende partij geeft nog aan dat de verwerende partij een bijkomende motivering opneemt, die overeenkomt met wat in de vorige procedure door de tussenkomende partij werd verklaard over het 'specifieke' karakter van het project. Ze herhaalt dat deze bijkomende argumentatie de regels van het openbaar onderzoek schendt aangezien deze bijkomende informatie niet aan het openbaar onderzoek werd onderworpen. Ze stipt daarbij aan dat de overweging dat het beschut wonen minder hinder zou veroorzaken een loutere overname is van de argumenten van de tussenkomende partij, zonder eigen onderzoek en daarenboven feitelijk onjuist. Ze verklaart dat ze op heden reeds hinder ondervindt van de bestaande doorgangsflats aangezien de bewoners altijd aanwezig zijn en ononderbroken haar perceel in de gaten houden.

2.

De verwerende partij voert aan dat ze een concrete en pertinente m.e.r.-screening heeft doorgevoerd en voegt daaraan toe dat de verzoekende partij zelfs niet aanvoert dat de vermeende gebrekkigheid haar zou misleiden hebben.

Wat de aangevoerde schending van de rechten in het kader van het openbaar onderzoek betreft, stelt de verwerende partij dat de verzoekende partij kennis had van het gegeven dat milieueffecten

moesten worden onderzocht en toen reeds in de mogelijkheid was om potentiële milieueffecten te bespreken of de screeningnota zelf te bekritisieren. Ze meent dat de verzoekende partij geen belang heeft bij het middel omdat tijdens het openbaar onderzoek daarover geen opmerkingen werden geformuleerd.

3.

De tussenkomende partij geeft aan wel een project-m.e.r.-screeningsnota bij de aanvraag gevoegd te hebben, en dat de term stadsontwikkelingsproject niet gedefinieerd wordt in het Project-MER-besluit, noch dat de handleiding van het Departement LNE een officiële definitie bevat.

De verzoekende partij steunt zich volgens haar ten onrechte op de handleiding van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie van 11 maart 2013.

De tussenkomende partij vervolgt dat gelet op de onduidelijke regelgeving het de verwerende partij niet kan verweten worden dat ze aanvankelijk oordeelde dat er geen m.e.r.-screeningsnota bij het dossier diende gevoegd te worden.

De tussenkomende partij vervolgt dat, ondanks voorgaande vaststelling, de Raad vaststelde dat er te weinig concreet werd ingegaan op de volledigheid van de screeningsnota, meer specifiek de impact van het project in cumulatie met andere projecten.

De tussenkomende partij citeert vervolgens uit de bestreden beslissing en leidt hieruit af dat er voldoende rekening werd gehouden met de impact van het aangevraagde op de omgeving en het milieu.

4.

In haar wederantwoordnota volhardt de verzoekende partij in haar argumentatie van haar verzoekschrift.

Zij benadrukt verder dat de verwerende partij noch de tussenkomende partij betwist dat de toegevoegde screeningsnota op een aantal punten onvolledig was ingevuld, wat trouwens door de Raad in het vernietigingsarrest werd vastgesteld. Over de bijkomende overwegingen in de bestreden beslissing bekritiseert de verzoekende partij het gegeven dat er nog steeds geen aandacht werd besteed aan de eventuele cumulatieve effecten met het aanpalend psychiatrisch ziekenhuis. Ze wijst er nogmaals op dat de vragen met betrekking tot hinder door de aanvrager in de screeningsnota met een loutere 'nee' werden beantwoord terwijl bezwaarlijk gesteld kan worden dat er geen hinderaspecten kunnen aanwezig zijn.

In antwoord op de argumentatie van de tussenkomende partij omtrent de definitie van 'stadsontwikkelingsproject' en de vaststelling dat het project niet aan definitie voldoet, geeft de verzoekende partij aan dat dit standpunt strijdig is met de vaststelling dat een m.e.r.-screeningsnota bij de aanvraag werd gevoegd, met de inhoud van de bestreden beslissing en met het vernietigingsarrest van de Raad.

Beoordeling door de Raad

1.

De verzoekende partij voert in essentie aan dat de verwerende partij de m.e.r.-screeningsnota ten onrechte als volledig en ontvankelijk heeft beschouwd. Ze klaagt aan dat de verwerende partij niet oordeelt over rubriek 2 die ten onrechte werd open gelaten noch over de mogelijke interactie

met andere bestaande projecten. De verzoekende partij roept ook de schending van de regels van het openbaar onderzoek in omdat de verwerende partij zich in haar herstelbeslissing heeft laten leiden door bijkomende informatie verschaft door de tussenkomende partij zonder eigen onderzoek, terwijl deze informatie niet aanwezig was tijdens het openbaar onderzoek.

2.

2.1

De aanvraag werd ingediend op 22 augustus 2014 zodat niet kan betwist worden dat het Project-MER-besluit van 10 december 2004, zoals gewijzigd op 1 maart 2013, erop van toepassing is.

Artikel 4.3.2, §2bis DABM, zoals van toepassing op het voorliggende geval, bepaalt:

*“De Vlaamse Regering wijst, aan de hand van de criteria die worden omschreven in de bij dit decreet gevoegde bijlage II, de andere dan in paragrafen 1 en 2 vermelde categorieën van projecten aan waarvoor overeenkomstig dit hoofdstuk een project-MER of een project-m.e.r.-screeningsnota moet worden opgesteld.
...”*

Artikel 4.3.3, §2 DABM luidt als volgt:

*“In de gevallen, vermeld in artikel 4.3.2, § 2bis en § 3bis, waarvoor een project-m.e.r.-screeningsnota werd opgesteld, neemt de overheid die beslist over de ontvankelijkheid en volledigheid van de vergunningsaanvraag, een beslissing of er een project-MER moet worden opgesteld. Zij doet dat op het ogenblik van en als onderdeel van de beslissing over de ontvankelijkheid en volledigheid van de vergunningsaanvraag. De beslissing dat al dan niet een project-MER moet worden opgesteld, wordt ter beschikking van het publiek gesteld op de wijze, bepaald door de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering kan verder inzake de project-m.e.r.-screening nadere regels vaststellen en kan de vorm en de inhoudelijke elementen van de project-m.e.r.-screeningsnota bepalen.
...”*

Artikel 2, §1 van het Project-MER-besluit luidt in het verlengde daarvan:

“De categorieën van projecten waarvoor overeenkomstig artikel 4.3.2, §1, §2, § 2bis, § 3 en § 3bis, van het decreet al dan niet een project-MER moet worden opgesteld, zijn vermeld in bijlage I, bijlage II en bijlage III van dit besluit.”

Bijlage I bevat de lijst van de projecten waarvoor verplicht een project-MER moet worden opgesteld.

Bijlage II bevat de lijst van de projecten waarvoor in principe een project-MER moet worden opgesteld, maar waarvoor de aanvrager een gemotiveerd verzoek tot ontheffing kan indienen.

Bijlage III bevat de lijst van de projecten waarvoor in principe een project-MER moet opgesteld worden, maar waar via een screeningsnota kan aangetoond worden dat er geen aanzienlijke milieueffecten worden veroorzaakt.

De bijlage III bij het (gewijzigde) Project-MER-besluit is identiek aan de lijst van bijlage II bij de Project-MER-richtlijn.

De bijlage III bij het Project-MER-besluit, die identiek is aan de lijst van bijlage II bij de MER-richtlijn, vermeldt in rubriek 10b de “stadsontwikkelingsprojecten”:

“10 ‘Infrastructuurprojecten.

(...)

b) Stadsontwikkelingsprojecten, met inbegrip van de bouw van winkelcentra en parkeerterreinen (projecten die niet onder bijlage II vallen).”

De tussenkomende partij kan niet ernstig meer betwisten dat voor haar project geen project-m.e.r.-screeningsnota diende te worden opgemaakt. In het vernietigingsarrest van 20 juni 2017 met nummer RvVb/A/1617/0945 werd geoordeeld dat de aanvraag, op grond van de Europese Guidance “*Interpretation of definitions of certain project categories of annex I and II of the EIA Directive*” (European Communities, 2008) en de “*Handleiding stadsontwikkelingsprojecten*” van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (AMNE-Dienst Mer, 11 maart 2013) in beginsel als een stadsontwikkelingsproject te beschouwen valt, zodat ze dit niet meer dienstig kan betwisten zonder andere argumenten naar voor te brengen. Het voorliggend project beoogt de ontwikkeling van tien bijkomende woongelegenheden in de vorm van doorgangflats. De bijkomende argumentatie die de tussenkomende partij geeft over het specifiek karakter van haar project doen geen afbreuk aan het voorgaande.

2.2

Het indienen van een screeningsnota moet gebeuren naar aanleiding van het indienen van de aanvraag (artikel 2, §6 Project-MER-besluit) en maakt deel uit van het ontvankelijkheids- en volledigheidsonderzoek door de vergunningverlenende overheid (artikel 4.7.14/1 VCRO). Zoals blijkt uit artikel 4.7.21, §1 VCRO komt het de verwerende partij toe in graad van administratief beroep, zowel wat de wettigheid als de opportuniteit van de aanvraag betreft, te oordelen over de volledigheid van het aanvraagdossier, met inbegrip van de samenstelling ervan.

Er wordt door partijen niet betwist dat een screeningsnota bij de aanvraag werd bijgevoegd.

Een project-m.e.r.-screeningsnota is een gemotiveerde screeningsnota op basis waarvan de aanvrager en initiatiefnemer moet aantonen ofwel 1) dat er geen aanzienlijke milieueffecten verbonden zijn aan de uitvoering van zijn project ofwel 2) dat er vroeger een project-MER goedgekeurd werd betreffende een project waarvan het voorgenomen initiatief een herhaling, voortzetting of alternatief is, en een nieuw project-MER redelijkerwijze geen nieuwe of aanvullende gegevens over aanzienlijke milieueffecten kan bevatten (*Parl.St.* VI.Parl. 2011-12, nr. 1463/1, 7).

De motivering van de aanvrager moet het vergunningverlenend bestuur toelaten om met kennis van zaken te oordelen of de aanvraag al dan niet aanzienlijke milieueffecten voor mens en milieu teweeg brengt. Op grond van de ingediende screeningsnota moet het vergunningverlenend bestuur, na een eigen onderzoek hiervan op grond van de criteria omschreven in bijlage II bij het DABM, vervolgens beslissen of er eventueel een MER over het project moet worden opgesteld overeenkomstig artikel 4.7.14/1 VCRO. De verwerende partij moet daarbij onder meer onderzoeken of de screeningsnota op een correcte wijze werd opgemaakt en mogelijke cumulatieve effecten met andere (bestaande) projecten in rekening zijn genomen. Op grond van de formele motiveringsplicht moeten de motieven hierover in de beslissing zelf opgenomen worden.

De beslissing dat er een MER over het project opgesteld moet worden, heeft volgens artikel 4.7.14/1, §3, eerste lid VCRO van rechtswege de onvolledigheid van de vergunningsaanvraag tot gevolg.

3.

3.1

In het vernietigingsarrest van 20 juni 2017 met nummer RvVb/A/1617/0945 oordeelde de Raad als volgt:

“..."

Aan het aanvraagdossier werd door de tussenkomende partij een project-MER-screeningsnota gevoegd in het kader van een uitgebreide dossiersamenstelling in de zin van artikel 16, 7° van het Besluit Dossiersamenstelling (stuk 1 administratief dossier).

Anders dan in deze project-MER-screeningsnota en de verklarende nota bij de bouwaanvraag, geeft de tussenkomende partij pas voor het eerst in haar schriftelijke uiteenzetting een gedetailleerde beschrijving van haar project met “specifiek” karakter, met name dat het gaat om een woonvorm voor bewoners met ernstige psychiatrische aandoeningen en ernstige beperkingen in het sociaal, cognitief en maatschappelijk functioneren (initiatief voor “beschut wonen”).

Bij de kenmerken van het project wordt vraag 2 (rubrieksnummer of rubrieksnummers uit bijlage III van het MER-besluit die aanleiding geven tot project-MER-screening) blanco gelaten. Bij vraag 9 (relatie met andere soortgelijke projecten), vraag 13 (specifieke effecten die het project kan genereren) en vraag 14 (cumulatieve effecten met andere projecten) wordt “nee” aangekruist.

(...)

In de bestreden beslissing wordt onder de titel “mer-toets” overwogen:

“..."

Het gaat hier niet om een project opgenomen in bijlage II bij de Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (zgn. MER-richtlijn).

Gelet op hetgeen voorafgaat kan gesteld worden dat geen MER moet worden opgemaakt.

...”

Uit deze beoordeling in de beslissing blijkt niet dat de verwerende partij heeft onderzocht of de aanvraag behoort tot één van de categorieën van projecten die worden vermeld in bijlage III bij het MER-besluit, terwijl hiervoor is vastgesteld dat rubriek 10b van bijlage III ook betrekking heeft op kleinere stadsontwikkelingsprojecten in eerder landelijke gemeenten zoals Lede.

De volledigheidsverklaring in eerste administratieve aanleg bevat evenwel een “project-MER-screening” in de zin van artikel 4.7.14/1 VCRO, waaruit blijkt dat volgens de gemeente Lede het project “onder het toepassingsgebied van bijlage III van het project-m.e.r.-besluit valt”.

Overeenkomstig artikel 4.7.14/1 VCRO dient de aanvraag getoetst te worden aan de criteria van bijlage II bij het DABM, om te beoordelen of het betrokken project geen aanzienlijke gevolgen kan hebben voor het milieu. Deze beoordeling blijkt niet uit de voormelde motivering in de bestreden beslissing.

Uit de beschrijving van de kenmerken van het project in de bestreden beslissing blijkt dat het project (10 nieuwe doorgangflats) “in functie van het aanpalende psychiatrisch ziekenhuis” staat en er zich al een flatgebouw met “studio’s voor beschut wonen” situeert op het linker aanpalend perceel. Volgens de criteria in bijlage II bij het DABM kan ook “de cumulatie met andere projecten” als criterium bij het onderzoek naar de mogelijke aanzienlijke milieugevolgen worden betrokken. Uit het gegeven dat het bestaan van de project-MER-screeningsnota niet wordt vermeld in de bestreden beslissing blijkt dat de juistheid van de motivering van de project-MER-screeningsnota niet werd onderzocht, terwijl de tussenkomende partij de rubrieken bij vraag 2 in de project-MER-screeningsnota ten onrechte heeft opengelaten en elke vraag naar mogelijke interactie met andere bestaande projecten ten onrechte negatief heeft beantwoord.

...

3.2

In de bestreden (herstelbeslissing) wordt onder de ‘MER-toets’ nu het volgende overwogen:

“ ...

Bij de aanvraag werd een project MER-screeningsnota gevoegd, waaruit blijkt dat het project geen aanzienlijke gevolgen heeft voor het milieu.

Het gaat hier om een project van 10 doorgangflats, hetgeen vormen zijn van beschut wonen.

De inwoners leven grotendeels zelfstandig, maar verschillen van ‘standaardbewoners’ in wooneenheden in een meergezinswoning.

De aanvrager verduidelijkt dat per acht bewoners één begeleider wordt voorzien en dat deze begeleiders niet steeds in de woning aanwezig zijn, meestal begeleidt deze al de bewoners die in de flats aanwezig zijn. Buiten de kantooruren, tijdens weekends en feestdagen is er in principe geen begeleiding voorzien stelt de aanvrager, voor noodsituaties is er wel een wachtdienst voorzien.

Bij een ‘gewoon’ appartementsblok zal er aldus, zoals de aanvrager terecht stelt, veel meer komend en gaand verkeer zijn. De mensen wonen er met koppels of met gezinnen samen, gaan werken, brengen hun kinderen naar school, doen boodschappen etc... De dynamiek die deze bewoners teweeg brengen zal veel beperkter zijn.

Appellant stelt terecht dat men dus niet zomaar kan stellen dat een blok van 10 doorgangflats voor beschut wonen, dezelfde impact op de omgeving zal hebben als een appartementsblok van hetzelfde volume.

De mogelijke milieugevolgen van het gevraagde zijn uiterst beperkt en zijn niet van die aard dat de opmaak van een MER zich opdringt.

...”

3.3

Uit deze overwegingen blijkt dat de verwerende partij de argumenten van de tussenkomende partij over het specifiek karakter van het project, in haar beoordeling heeft opgenomen.

De verwerende partij spreekt zich evenwel nog steeds niet uit over de volledigheid en ontvankelijkheid van de bij de aanvraag ingediende screeningsnota en gaat niet na of er sprake kan zijn van cumulatieve effecten met andere projecten.

De beoordeling dat de mogelijke milieugevolgen uiterst beperkt zijn en niet van die aard dat de opmaak van een MER zich opdringt, moet steunen op de gegevens van de screeningsnota zelf. In het vernietigingsarrest van 20 juni 2017 had de Raad reeds gewezen op een aantal leemtes, onvolkomenheden en blanco gelaten rubrieknummers.

In haar herstelbeslissing voegt de verwerende partij wel enige karakteristieke gegevens over het project toe, maar laat na te beoordelen of de screeningsnota, met de door de Raad vastgestelde onregelmatigheden of leemtes, voldoende is haar beslissing te verantwoorden. Het besluit van de verwerende partij, dat uit de screeningsnota blijkt dat het project geen aanzienlijke gevolgen heeft voor het milieu, wordt niet gesteund op elementen uit de screeningsnota maar op elementen die naderhand door de aanvrager zelf werden bijgebracht.

De Raad merkt ten overvloede op dat een niet volledig, onzorgvuldig of ontoereikend opgestelde screeningsnota op grond van het Besluit Dossiersamenstelling moet leiden tot het onvolledig verklaren van het aanvraagdossier.

Met de verzoekende partij dient de Raad vast te stellen dat de verwerende partij in dit verband het vernietigingsmotief van het arrest van 20 juni 2017 naast zich heeft neergelegd. Dit alles klemmt des te meer aangezien de verzoekende partij na het nieuwe verslag van de provinciale stedenbouwkundige ambtenaar nog een nota heeft neergelegd waarin ze de gebrekkigheid van de screeningsnota heeft benadrukt. De verwerende partij voldoet niet aan haar motiveringsplicht door de relevante bezwaren niet verder te onderzoeken, en dit in het licht van het duidelijke vernietigingsmotief in het arrest van 20 juni 2017.

4.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

C. Derde middel

Het derde middel, waarin de schending van de goede ruimtelijke ordening wordt aangevoerd, moet niet verder onderzocht worden aangezien dit heden niet tot een ruimere vernietiging aanleiding kan geven.

VII. KOSTEN

1.

De verzoekende partij vraagt in haar inleidend verzoekschrift om een (verhoogde) rechtsplegingsvergoeding van 1.400 euro toe te kennen, die ten laste van de verwerende partij komt. De verwerende partij is van oordeel dat geen verhoogde rechtsplegingsvergoeding kan toegekend worden aangezien het om een zelfde aanvraagdossier gaat.

De tussenkomende partij vraagt om de kosten van het geding ten laste van de verzoekende partij te leggen.

2.

Met toepassing van artikel 33 DBRC-decreet legt de Raad de kosten van het beroep ten laste van de partij die ten gronde in het ongelijk gesteld wordt.

Artikel 21, §7 DBRC-decreet bepaalt dat de Raad op verzoek een rechtsplegingsvergoeding kan toekennen, die een forfaitaire tegemoetkoming is in de kosten en erelonen van de advocaat van de partij die ten gronde in het gelijk gesteld wordt.

3.

3.1

Er bestaat grond om de verzoekende partij, als ten gronde in het gelijk gestelde partij, een rechtsplegingsvergoeding toe te kennen.

Artikel 20/1, §1 van het Procedurebesluit bepaalt het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding op 700 euro, het minimumbedrag op 140 euro en het maximumbedrag op 1.400 euro.

Over de begroting van de omvang van de rechtsplegingsvergoeding bepaalt artikel 21, §7, derde lid DBRC-decreet:

“De Raad voor Vergunningsbetwistingen kan, op gemotiveerde wijze, de vergoeding verlagen of verhogen, zonder echter de door de Vlaamse Regering bepaalde minimum- en maximumbedragen te overschrijden. In zijn beoordeling houdt hij rekening met:

1° de financiële draagkracht van de in het ongelijk gestelde partij, om het bedrag van de vergoeding te verlagen;

2° de complexiteit van de zaak;

3° de kennelijk onredelijke aard van de situatie.”

De verzoekende partij stelt beperkt te zijn in haar financiële middelen. Nog los van het gegeven dat de verzoekende partij haar bewering met geen enkel stavingsstuk ondersteunt, stelt de Raad vast dat het eerste beoordelingscriterium dat handelt over de financiële draagkracht van een partij enkel door de in het ongelijk gestelde partij ingeroepen kan worden.

De verzoekende partij maakt daarnaast aanspraak op de toepassing van het derde beoordelingscriterium, namelijk de *“kennelijk onredelijke aard van de situatie”*, waarbij ze wijst op de pertinente foutieve houding van de verwerende partij als reden waarom ze zich opnieuw tot de Raad diende te wenden. Het loutere feit dat de verzoekende partij zich ‘opnieuw’ tot de Raad dient te wenden kan niet beschouwd worden als een ‘kennelijk onredelijke situatie’ aangezien de rechtsplegingsvergoeding geen sanctionerend karakter heeft. Een verhoging van de rechtsplegingsvergoeding mag dan ook niet als middel worden aangewend om onwettige beslissingen te bestraffen. De argumenten van de verzoekende partij missen pertinentie. Het volstaat dan ook dat het basisbedrag van 700 euro toe te kennen aan de verzoekende partij.

3.2

De Raad oordeelt dat het passend voorkomt om het rolrecht van de tussenkomende partij niet ten laste van de verzoekende partij te leggen, aangezien de tussenkomende partij immers zelf beslist om al dan niet tussen te komen in een procedure. De Raad is van oordeel dat de tussenkomst van de tussenkomende partij de inzet van de procedure niet mag verzwaren voor de verzoekende partij noch voor de verwerende partij, zodat de tussenkomende partij de kosten van haar tussenkomst zelf dient te dragen.

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. Het verzoek tot tussenkomst van vzw REYMEERS is ontvankelijk.
2. De Raad vernietigt de beslissing van de verwerende partij van 19 oktober 2017, waarbij aan de tussenkomende partij de stedenbouwkundige vergunning wordt verleend onder voorwaarden voor het bouwen van tien doorgangflats op een perceel gelegen te 9340 Lede, Hellinckxwegel 13 en met als kadastrale omschrijving afdeling 1, sectie E, nummer 0237 S.
3. De Raad beveelt de verwerende partij een nieuwe beslissing te nemen over het administratief beroep van de verzoekende partij en dit binnen een termijn van vier maanden te rekenen vanaf de dag na de dag van de betekening van dit arrest.
4. De Raad legt de kosten van het beroep bestaande uit het rolrecht van de verzoekende partij, bepaald op 200 euro en een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro verschuldigd aan de verzoekende partij, ten laste van de verwerende partij.
5. De Raad legt de kosten van de tussenkomst, bepaald op 100 euro, ten laste van de tussenkomende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel in openbare zitting van 14 mei 2019 door de tweede kamer.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de tweede kamer,

Margot DEPRAETERE

Hilde LIEVENS